

Nogle Juleprædikener fra Middelalderen.

Ved cand. mag. **Ellen Jørgensen.**

Codex Upsalensis C 56, hvorfra efterfølgende Prædikener ere hentede, har i Følge en Indskrift i Bogen tilhørt Gårds Herreds Præstegilde i Skaane. Side 370 læses nemlig: »Liber sodalicii gershæret quem birgerus nicolai procuravit ad prædictum consodalicium«. Bogen, der er skreven i det 15de Aarhundrede, indeholder svenske Prædikener, men eet Læg (Side 633—656) har dansk Tekst, som dog atter er en Oversættelse fra Svensk. Selve Originalerne til de fire første af de her trykte Prædikener findes Side 657—674. Den svenske Tekst har paa et enkelt Sted hjulpet til at udfylde en Lakune i den danske Oversættelse.

De nativitate domini.

(P)uer natus est nobis et filius datus est nobis etc.

Aldre kæræste wener. Vii hawe i dagh wars herræ dagh Ihesu Christi, saa som han loth sigh fødhe aff wor frugæ welsignædæ møø Maria ffor wor helse skyld. Ther aff spodhæ Ysaïas propheta monge wynther, før æn han loth sigh føde, i the ordh, ther iach førsth a latine sagdhe: Puer natus est nobis etc. Eth barn ær os født, och een søøn ær os giffwen. Aff thesse ordh sculle wy wndherstandæ war herræ waræ sannæn gwdh och sannæn man; aff thet ath han sagdæ: Eth barn ær os fødth, ther met scullæ wy wndherstande sannæn gwdz søøn och sannæn gwdh, soom

skooph hymæl och iordh; ther sig ydmyghædhæ saa meghet, ath han wyldæ wordhe man foor waræ syndher skyldh, saa som nu sigher the helghe læsth: Ath genstan then tymæ koom, thet war herræ wyldæ thet wslæ mankønæth met syn nade wydiæ, tha sænde han syn hælge ængæl Gabrielem til een stadh, som heeth Nazareth, til jomfrw Mariam och bwdhedhæ hennæ thet hægæ bwth, ath hwn scwlde føde then helgæ søøn, ther hwn scwlde kalle Jhesum, och ther scal waræ och hede scal allæ wærænlda gwz søøn jomfrw Maria (!). Thaghen war frwæ hwn thettæ hordæ hægæ bwdh, tha ræddes hwn och sporde ath, hwre thet motthe waræ, ath hwn mottæ søøn føde, for thy ath hwn war skær mōō och war aldry mans wiis. Tha swaræde ængælen: Then hægæ andh scal i thik komæ, och aff hanum scalth tw føde sannæn gwdh och sannæn man. Wor frutrode thagen ængælsæns bwdh och ordh och gaff sig wor herræ skyldwg met ræth ydhmygh, saa ath the frugæ, som allæ koningæ konwng och allæ herræs herræ scwldæ i wærældhen føde, hwn sagde til ængælæn: Jach ær wars herræs tianæstæ quinnæ, worde myk æffther thynnæ ordh. Aldræ kæræstæ wænær, wy scwllæ thagæ æfftherlignælsæ aff thesse ordh, ath al wærærlsæns frwæ, thaghen hwn wistæ thet for santh, ath hwn scwlde war herræ i wærældhen fødæ, tha kallæde hwn sigh wars herræs thianæstæ quinnæ; æn wy wslæ mænnyskær hawæ wy een pennyngh meer æn een annær, tha høffærdhes wyy genesthæn ower hanwm, som myndræ haffwær, tha komær oos ey i hwg war frwges ordh och ey hennæ ydmygæ gærninge och ey, ath wy waræ nøknæ fødde aff war modhær, och nøkne scwllæ wy adder aff wærældhen skyllies. Ther foræ, alder kæræstæ wænær, ladhom os wars herræs bwdh i hwgh kome, fforthy ath saa ær screweth: Quanto maior es, humilia te in omnibus. Saa megle meer och werdwggher som tw esth, saa meghet hældher scalth tw tik ydmygæ. Sa giorde war frw Maria. Thaghom aff henne efftherlignælsæ och taffwom ey ware siæl og ey war hymærygs looth ffor war horde hwgh och hiærthæ bældæ skyldh.

Mædhen war frwes tymæ hwn war folkommæth, som i dagh ær, ath hwn scwilde syn hælge søn føde, tha kom hwn farænde aff Nazareth, then stadh, som hwn war fødth uty, och til een stad, som heth Bethlehem, ffor thy ath war herræ wyldæ ther fødes. Saa spade wars herræs propheta: Tu Bethlehem terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel. Tw Bethlehem i Jwdæ landh, tw scalt ey mynsth worde i jøde hæ(f)dyng hæ, ffor thy aff tik scal komæ then hæffdyng, ther styræ scal myth folk Israel. Och ey for wdhen skæl wyldæ wor herræ fødes i Bethlehem, udhen for thy at Bethlehem betegnær brødh hws, for thy wilde han ther føddes, ther saa sagde met syn hægæ mwn: Ego sum panis viuus, qui de celo descendi etc. Jach ær thet leffwændis brødh, ther aff hymærych foor. Thet ær wor herræ Ihesus Christus, ther os fødher hwer dagh met syn nadæ och syn hælge kennædom och met sith hægæ legome och met sith hælge bloth, ath wy scwille wynne aff thesse ønkelige och snarlige och forgænliche wæryldhen, som David propheta kallede gredende daal, som ær foldher met diæffwælsøns snaræ och hans swigh, och kome til thet helge hymmærygh och til ewynnæligt lif, ther han lødhe os til met syn aldræ hordæstæ døth.

Fframdelis, kæræ wenær, i then tymæ hæfðhæ Augustus keysæræ bwdhet, ath wæældhæn scwilde scriffwæs, ath han scwilde thee folks taal wide, ther til Rom hørde.

Och Josep kom til Bethlehem, ffor thy ath Bethlehem war David konings stadh, och Josep war aff hans slækt och kyn och wilde mæth sith egæth folk och syn egne slækt scriffwes. Och scwille wy thet wndherstande, ath then føddes tha i wæældhen, ther syne hægæ mæn scriffwer til hymærigs.

Josep oc hans fæstemø, war frwge sancta Maria, kommæ syldhe wm affthennæn fram til Bethlehem och gestæ innæn eth skiwl, som giorth war mellom tw hws, som giorth war til, ath gode mæn scwilde ther fynnes och thales wedher wm theres stykkæ, som them makth wppa laa. Och som i dagh

war, tha føde war fruge wndher thet skywl, som ær san modher och saan mōō, syn synæde sōn Ihesum Christum, sannæn gwdh och sannæn man. O aldræ kæræstæ wænær met gwdh, thænkæn oppa thesse wælgærninge, ath hymmærygs koningh och allæ wærdens herræ och als tyngs skapperæ wildæ saa fatigher waræ for waræ skyld, ath genstan han war fødder, tha war swøpthær i fatikth och rewet klæde, och hans woghæ war ey annæth, æn hwn togh hanum sa swøpthen och lagde hanum saa i krøbbenæ for oxæn och for asnæn, som the haffde met them. Hwar foræ wilde han saa fødes? Ekkæ forthy ath han thørffte thet wedher, wdhen forthy føddes han a wæghen, ath han wilde, ath wy scwldom wide, ath saa længe som (wy) ærom hær i thennæ wærdhen, tha æræ wy a wægh. Hworth faræ (wy)? Til jordhen igeen, som (wy) æræ aff komnæ.

Annær lwndh war (waar) herræ os føddher til worth fædhærne, som ær paradis, som wor fadher Adam war wth aff wraghen for syn syndh, och thet hælge hymærighæ ær, som wy scwllæ os met gwdz hiælp forskylde, hwilkæth som foræ os opploth wors herræs beskæstæ och hordæste døth, och han wylde for thy saa fatighær waræ, ath wy scwllæ thænkæ wppa hans fatigdom och ey wmeghet sætthe worth hoop hælær akth a wærdædhen, som wstadwgh ær som haffsæns byliæ, ther æltæs aff wædher hiith och tyth och allæ wegnæ och swigher hwar mæniskæ, som aa henne lyder, saa ath enghen for meer aff henne æn thet alder nōstæ och enastæ klæde iwer then al armæstæ krop, ther han ma skiwles wti. Kære wænær, i scwllæ ey wndre wppa, hwi wor herræ wilde fødes aff annærs mans fæstæ mōō. Thet giorde han, for thy ath jøde logh war saa, ath hwilkæn quinnæ, som barn fingæ och wistæ ey fadhæræn, henne scwlde the stene i heel. Och for thy wilde war herræ ath thee wtro jwdene scwlde ieffwe wm, ath han føddes aff skær mōō; æn wor frwæ fødde hanum skær mōō aff then hælgæ ande, och saa som han siælwer wilde, ath hwn ey scwlde stenes i hiel. Wor frwge war festh een man, som het Josep,

och han war een smydh. Och jødherne wilde ey troo, ath war herræ war føddher aff reen jomfrwdom, wdhen kallede hanum smidsins søn. Tha scwille wy rættæ cristne mæn- niske wndherstandæ, ath war herræ Ihesus Christus ær al- sommegthastæ gwdz søn i himærighæ, ær then smidz søn, som smidhæ bodhe hymærighæ och jørdריךæ och alt thet, som skappeth ær af inkthæ. Och scwillæ wy troo sanneligh och stadelighæ, ath war frwge war och ær skær møø, bode før æn hwn føde sin søn Ihesum Christum, och saa och sydhen han war føddher, och bliffwer ewinnælighe.

Thaghen war herræ war føddher, i the same nath tha waræ hiorde i thet same landh och woghæde ywer theres fæ hiordh; tha kom een ængæl til them och sagdæ til them: Jach bwder edher stoor glede, och al wærældsins herræ ær føddher i dagh i Bethlehem. Och tha han haffde saa sagdh, tha komæ til hanum saa monghe ænglæ ath wtallige waræ och siwngæ met hanum een ny sangh: Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis etc. Thee siwngæ: Alsommegthæste gwdh loff och æræ i hymærigæ och i jørdrygæ frydh allæ gothwyllændhæ man. O aldræ kæræstæ wænær, thænkæn wppa i hwræ meghen dygdh thet ær ath hawe godhen willæ til wor herræ och til wor ieffn- cristthen ath wors herræs ænglæ bwdædæ os frydh fførsth i wærældhen for diæfflsæns ænglæ och sidhen ewinnælich for hælwides piner.

Ffran diæffwælæn och hans piner gemæ os then herræ, som sigh loth fødhe och horde pine och døth tholde for os armæ och syndwghæ mænniskæ skyldh. Hwilkæn som æræ, loff och hedher worde i himærige e for wdhen ændhæ Amen.

(L)etentur celi, et exultet terra, jubilate montes laudem etc.

Mine kæræ wænær. Thesse ere Isaias propheta ordh, ther han saa sigher: Himlæ glædæs, och jordhen uphøydæs, høgh biærgh the scwillæ wars herræs loff siwngæ, ffør thy ath gwdh hawer sith folkh hwswoollæth och glæde giffwet,

och sa fatwgh mæn scal han miscwnne. Wærdwgh ær thet, ath thet førstæ creature, ther gwd skop, glædæs førsth i hans søns fødilse tymæ. Thet førstæ, ther gwdh skop, thet war himel och iordh, sa som wy læsse i een bogh, som hedher genesis: In principio creauit deus celum et terram. Aff wphoff skop gwdh himel och jordh; fforthy ær thet ræth, ath hymælæn glædæs i dagh, ffor thy ath himærigs koning wilde sigh ydmygæ til ath faræ aff himærigh och til jødrigæ ath wp reysæ thet høyæ ufal, ther Adam giorde i folkæth, och komæ thet addær til ænglæ scaræ. These same glædhæ tedhe himælæn, ther han wtgaff aff sigh een stjerne liws och skær, ther wisselighe thegnede, ath gwz søn war fødher i jødrighæ met mandoms legomæ.

Jordhen manes och til ath glædæs i dagh: Quia veritas de terra est. Ffor thy ath i dagh wpran sannændhen aff jordh; thet var Ihesus Christus aff wælsignæd roos Marie legommæ ath frælsæ mankønnith, ther giorde ær aff jordh och lignæth widher ænglæ natwæ.

Hwath hawer then himæl ath thegnæ?

Thet æræ allæ ræthwissæ mænniskæ i jordrygæ; thet wæl maa hymæl tegnæ, ffor thy ath himælæn ær gwz boleg; sa æræ och allæ ræththe menniskæ, ffor thy ath innæn them boor gwdh. Sa læsse wy hwer dagh i pater noster: War fadher, hwilkæn tw æsth i hymælæn, — thet ær i ræththæ mæniskær. Ther foræ mogæ ræththæ mænniskæ meghet glædes i dagh, ffor thy ath theræ astwnde, ther the haffde til gwdh alsommegetæsthe, ær i dagh folkomnæth. Quia hodie natus est Christus. Ffor thy ath i dagh ær Ihesus Christus føddher.

Meth jordh wndherstande wy syndwgh folkth, och thet maa wæl lignæs widh jordh ffor thrænnæ thyng, ffor thy ath thet ær langt mellom himæl och jordh, sa ær och i mellom ræththæ mæniskæ och syndwgh mænniskæ, som prophetan sigher i psaltæren: Longe est a peccatoribus salus. Gwdz nade ær langth fra syndwgh folk. Jordhen ær fwl och wreen, sa ær och syndwgh folk; jordhen ær thwng, h,

sa ær och syndhernæ, ffor thy the dragæ syndwgh mæn-næskæ siæl nydhær til hælwædæs.

Æn allæ syndwgh mænnæskær mogæ meghet glædhæs i dagh aff wors herræs fødælsæ timæ och for thet miscwn-dælige ordh, ther war herræ sisher: Non veni vocare justos, sed peccatores ad penitentiam. Jach kom ey ath enastæ ath kallæ rætthæ mæn wdhen och syndwghæ mæn til scrifftemal.

Hvath hawe høgæ biærgh ath tegne?

Thet æræ ænglæ i hymmærighæ, och the moge wel tegne høgbiærgh, ffor thy ath sa som hymælæn hawer høg- heth iwer jordhen, saa haffwæ och ængle høgælse och wær- dwgheth iwer all creatwr. Thennæ glæde tedhe ænglæ i dagh, och then thid gws son fødes, tha kome the och siwnge iwer hanwm loffsæns sangh: Gloria in excelsis deo. Æræ hawe gwdh alsommegthastæ, ther høgæsth ær, och frydh wordhe met mænnyskæ i jordrykæ, ther gwd williæ æræ. Nw mwge thee ræddæs, ther illæ williæ æræ, ath thee scwllæ wdhæ lykkæs fraa thennæ frydh och thesse glædæ.

Hwilkæth ær thet folk, war herræ iettha hwswoillæsse? Thet ær alle rætthe mænnæskæ och alle gothwilliædh mæn- næskær, allæ the mænnæskær, ther gwdz ræzsæl och gwz kærligheeth hawe, ther ær thet folk, gwdh hawær kæær och glædhæ giwer met thesse ordh: Salvabo populum meum a peccatis eorum. Jach scal helæ myth folk aff theræs syndher. Et pauperum suorum miserebitur. Synæ fatygæ mæn wil han miscwnde. Ffatig man thet ær jach och mynæ lyghe, ther faa hawe gothgærnighæ ath møde myn herræ Ihesum Christum met i dagh. Æn tha theer han os syn nadhæ och miscwndh met thesse ordh: Penitentiam agite, appropinquabit autem regnum dei. Thagher scriffth for edher syndher, tha komær edher gwdz ryghæ.

Æn alsommegastæ gwdh giffwe thet ath wy moghe faa afflæsningh aff wore syndher och hymærigs glædhe aa domædagh. Thet giwæ os allæ samæn alsommegthastæ gwdh, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

De sancto Stephano.

(S)tephanus plenus gracia et fortitudine. Then hælge scriffth sigher os aff then hælgæ man sancte Stephan saa: ath sydhen Ihesus Christus wpstandhen war aff dødæ och foor wp til himælæn, tha waræ allæ apostelæ sammæn sankkædhæ, och the wolde wdh siw diegnæ, ther theræs kosth scwlde rydhæ. Och een aff them war sanctus Stephanus. Han ey ath enastæ theræs kosth opte foræ saa, wdhen prædichædhæ stadælighæ gwds ordh. Tha komæ sammæn thee wtro jøde ath dispwteræ cum Stephano, och met then hæligæ andz giffth tha ower wan han them alle sammæn, och tha giorde war herræ met sancto Stephano eth dyrth ier-teghne, ath alle ther waræ soghe hans anlødhe skynæ som een gwdz ængæl aff hymærigæ. Tha sagdæ sanctus Stephanus til jøde: Jach seer himærich opeth och Ihesum Marie søøn, som jach prædichedæ aff, stande aa gwdhz faders høgræ hondh. Tha worde jødhær wredhæ meer æn fœr och droge hanum aff stadhen, och finge theræs klæde een wngħ jøde til gøme, som heth Saulus, och stende hanum til døde. Tha fiol sanctus Stephanus wppa sine knæ och badh Ihesum Christum tagæ sin siæl och forlade jøde thet, thee giorde wedher hanum. I then same stwndh thogh Ihesus Christus hans siæl och førde henne til himerigæs met meghen priis Amen.

(P)ostquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Ihesus.

Kæræ wenær, wy hawe i dagh otthende dagh fra then hælge dagh jwledagh, thær war herræ loth sigh a fføde. Och han gaffh sigh wndhær jøde logh sa som i dagh ær, ey fœr thy ath han haffde noghen syndeligh smittæ aa sigh, ffar thy han war føddher aff skær møø ffœr wdhen al syndeligh smittæ, sa som sanctus Paulus sigher: Venit plenitudo temporis, misit filium suum natum ex muliere. Tha then

timæn kom, tha sænde wor herræ syn hæly søn fødher aff iomfrw och giwæn wndher loghen, at han skulde them løsa, som wnder loghen waræ, som war wndher diæffwælsøns woldh. Ffor thy scwlle wy mærkæ hans hægæ ordh ydmygth och afflade warth bældæ och storæ hiærthe. — Thesse logh ware giffwæn førstæsyn aff Habraham, ath swenebarn scwldæ i een sin limæ a syn legomæ skæræs met flynthæsteen, och thet scwldæ stande them for cristendhom. Sa war thet fra Abrahams dage och til Daidh konings dage, ath the skare theræs børn met flynthæsteen. Och sidhen ther Dawid hæfde barsd och slagætæ met then hennæ kæmpen, som Golias heth, och han hæfde kastæth een steen i hans anløde, ffor thy ath hymælæn skøts wp og gaff stenen rwm, och kæmpæn blyff dødher ther aff. Och sydhen lode the skæræ theræs børn wmkryngth met jærnknyffwe. Och thet holde jøde æn i dagh. Och for thy giordes thet wydher lhesum Christum gwdz søn som i dagh ær, som the hægæ læsth sigher, at sidhen otthæ daghæ waræ folkomneth, ath war herræ scwllæ skæræs, tha kallede thee hanum lhesus, sa som ængælæn kallæde hanum, ther han bybdædæ til war frwge sancta Maria.

Kæræ wænær, thet war theth førstæ synnæ, han tolde swyde och wtgaff blott faar waræ helsæ skyldh.

Thaghom efftherlignælsæ aff war herræ och thennæ dagh och aff thet bwdh, ther han bødth Abraham, ffor thy ath sa som han bødth hanum ath skæræ sik køtlige, sa bywdher han os, ath wy scwllæ os andelighe skæræ. Och thet samæ han lignede hanum wydher, thet same ligner han os wydher, ffor thy han sagde hanum saa: Anima, cujus caro circumcisa non fuerit, peribit de populo suo. Then, som sith legommæ hawer ey wmskoræth, han scal tapes aff sith folk. Thet same ligneth han os wydher. Ær thet sa, ath wy willæ lade andeligæ skæræ os, tha scwlle wy ey ath enaste wm skæræ then ene lymen wthen alle wore limer bodhe hiærthe, mwn, øghen, øræn, hændher och fødher æffther wors herræs bwdh ath rense os mæth ry-

gælsæ och ræth scriftæmal. Aff warth hiærtæ scwlle wy met thennæ steen, som ær Ihesus Christus ath tegne met och thee hælge troo, skæræ aff os alth onth och wreen hwgh och alle wtro och awndh och twa sa aff woræ syndher met ræth anghær och gwdwiliæ och kærligheth ath hawe til gwdh och til war jenffcristæn til dötz dagæ. Aff war mwn scwlle wy skæræ allæ wlofflige thalle och all fwl ordh, thær wy hawe thalleth bode i meenedher och i scrøffthe edher och i falsk wythne och i løgn, squalder, i snøbber och bannær och i alle the, ther man kan met ordh synde, och hawe adder i stadh godh ordh och ræth scriftthæmal och rætthe bønær och wars herræs logh ath gøme och wokthe os far owerede och ower drych och far alth thet, man met mwn synde kan.

Aff war øgen scwlle wy skæræ os met wars herræs nade alth thet, wy hawe met wloffligh syyn syndeth, och pyne thee samæ øghen met ræth grath och tharæ, ther wy soghom os til syndh met.

Aff waræ hændhær scwlle wy skæræ al wongiærninge, hwath wy haffwe giorth, slaget war jencristen æller røffweth ællær stolæth æller noghet thet, man kan met hændher synde, och wænnæ them adher mæth almosse ath giwe och goth ath gøre meth alth thet, man ma wors herræs wylliæ met gøræ, och geme them sydhen i gwdz tiænæste, ee mædhen wy lewe.

Sa oc wm waræ fødher och wm woræ øræn oc wm alle woræ limnær, och hawe wy noghæth giortth met them, thet som syndwgh ær, skærom thet aff met ræth scriftæmal och hiærtæ anghær oc wænnæ them til ath gøræ goth och tiænæ gwdh til waar dötz dagh. Gøre wy sa, tha hawe wy os wmskoræth æffther wars herræs bwdh, och tha scwlle wy ey tapes aff warth folk.

Hwath folk ær thet, ther warth folk hedher? Thet æræ gode cristne mænniske, ther wars herræs wylliæ haffwe giorth til theræs ændeligh. Ther fore scwlle the wp tage himærigs liws, ther wy hopes ath wy scwlle fange met

them och the met os. Æn then, som i syndhen ær oc sigh wil ey bædre och ey wmskæræ sigh, som gwdh hawer bwdhet, hans siæl fortapes aff sith folk. Och sigher scrip-tæn: Et petit lucem et non videat nec ortum surgentis aurore. Han scal bidhes liwset och scal thet ey faa och ey wpgangh aff thee wprisande deyningh. Thet helge liws, ther han scal bidie, thæt ær war herre, ther han komer til doms. Hwar scal han wars herræs dom bidie anner stad æn i helwede, ffor thy ath han skyldes widher wærældhen met synæ syndhær wskriffthendhe. Och a dome-dagh tha scal han wpresses och war herre amath ath kome och genasteen the deyningh, som ær the hælge kyrke.

Hwn wpriis ath tage hymærighs liws ffor syne tiænæste, och fore ath hwn hawer sigh wmskorith och wors herres bwdh folkomnæth. Oc then, som sigh ey wylde her wmskæræ och wars herræs bwdh ey folkomnæth, han faar ykke himærighs liws och ey deyninghen, som æræ allæ cristne mæns samfwndh i himærighæ, wthan han faar ewinnæligh mørk i blandh thet wnde sælschap, som æræ wttallige diæffle.

Ther faræ ær thet os radh, ath wy wmskæræ os hær i wærældhen aff alle ware syndher och gøræ bædryngh faar them, hældher æn wy scwlle py nes for them i helwidhe. Æn alsommegethaste gwdh i himærigh giwe thet, at wy moge sa bædre wore syndher hær i wæildhen, ath wy moge faa ewynnæligh glædæ i hymærighæ; thet wnnæ os allæ samæn alsommegethastæ gwdh, qui est benedictus in secula seculorum Amen.

In die epyphanie.

(C)um natus esset Ihesus in Bethlehem Jude in diebus Herodis, ecce, magi ab oriente venerunt Iherosolimam, dicentes: Ubi est qui natus est rex Judeorum?

Wars herræs nade och hans miscwndh worde met os i dagh och hwar dag och styrke warth hiærthe sig til æræ oc loff och os til tarff.

Alder kæræste wænær met gwd. Wy hawe i dagh wars herræs dagh, ther han hægædhæ sælwer met try jærntegne. War herræ, alle wærældhen skaperæ, then tydh han thogh for os arme synderæ køtligæ leghom, och han war føddher a then hælge jwledagh liwfflige mannom. Han wylde a then dagh tee i jørderyge met syn jerthegne, ath han ær san gwdh. Thaghen wor herræ war føddher i Bethlehem i Herodis konings dage, tha tedis een stiærne thelligh, som engen man haffde før seeth, sa ath mæn i annæth konings rige, ther heeth Kaldea, sage henne. Och try mæn aff thet folk, som stiærnæne soghe, waræ three koninghæ, hwilkæ koninge som wndhærstodhe aff kwnne, ath een ny koningh war føddher, och for thy ath een propheta, som heth Balaan, haffde monge winter sa spath: Orietur stella ex Jacob, et exurget homo de Israel. Thet ær sa ath sigiæ: En stiærne scal wpga aff Jacob, och man scal wprysæ aff Israel. Stiærnæn, ther han aff sagde, tegner war frwge sancta Maria mөө, som aff Jacobo kyn føddæs, och then mannæn tegnes war herræ, ther man wilde for os warde.

Oc then tith thee tre koninghe the soge thee stiærne sa liwse och sa storæ ware, tha trode the, ath han war føddhær, som Balaan prophetæ haffde förræ aff spaath. Tha begönthe the theræs færdh a then same dagh och kome farænde til Iherusalem, ffor thy ath Iherusalem war fræmæsthe stadh i thet rygeth. Och thee sporde Herodes koningh ath, hwar thet hælge barn war fødth. Herodes thagen han hørde thet, ath saa war, tha kallædæ han samæn the wisæste mæn, i Iherusalem waræ, oc sporde them ath, hwar Christus scwlde fødhes. The swaræde hanum, ath bøghærne sagde, ath han scwlde fødes i Bethlehem. Herodes bath thee three koningher spørrie granlige wm thet samæ barn i Bethleheem. Herodes giorde thet, for thy ath han haffde fanghet alth rigeth met strydh och met Romæræ hielp oc ræddæs, ath han scwlde addær mystæth ffor thet barn skyld, ther tha war fødht, oc wilde for thy hawe for-dærwæth barnyth, oc ther foræ bath han them granlige

lete wu thet barn. Then tydh the skyldes widher Herodes, tha tedhes them the stiærne, ther the soge før, oc hwn lede them til then stadh, ther war herræ war i føddher. Thee ginge ther in och hitthe thær war herræ met sine modher, hælge jomfrw Maria, oc offrædhe hanum gwl oc røgælse och mirra.

Myne kære wænær, sa tede war herræ a thrættæ(nde) dagh fran then dagh, ther han war føddher a. — Aldræ kæræsthæ wænær, wy scwlle thage kennedhom aff thee ordh, som stande screffwet i the helge læsth, som (i) dag læsæs: Thaghen war herræ war føddher i Bethleheem, tha thedhæs stiærnen. Thet scwlle wy wndherstandhæ ther Moises spode: *Populus gentium, qui ambulabat in tenebris, uidit lucem magnam.* Thet folk, som gigh i myrke, thet saa eth storth liws. Thet war thet wsele mankøn, ther gik i synde myrk, ther diæffwælæn haffde them blyndh giordh, thet saa eth storth liws, then tydh war herræ loth sigh føde och løsde os met syn horde døth til himærigs liws. The tre mæn, ther til hanwm komæ, tegner cristne mæn, ther til war herræ fare. En the tre koninge then tid thee wendes bwrth aff theres rætte wey oc the fore til Herodem koningh, tha skildes stiærnen wedher them och ey soge henne før æn the thædhen fore och skyldes wydhær Herodem. Sa ær oc en cristæn man, ther han komær aff rætthen wey, tha wyllæs han offthe bwrth aff oc til Herodem, som ær diæffwælæn met wrang hwgh oc met ondhe gærninge. Oc tha ær han skyldher genstæn wydher stiærnen, som er gwdh. Oc nar han skils with Herodem, som ær diæffwelen, oc han komer wppa syn rætte wey igeen, tha fynder han adder stærnen, och hwn leder hanum sa til war herre. Stærnen the ther war herræ sa tegnedhe, hwn war ey i himælyn fæsth wdhen hængde nærmær jordhen ywer then stadhen, som war herræ war føddher i, hwykæn som kalles ath ware hans eghen stadh. Ther aff scwlle wy wyde thet, som David propheta sigher: *Prope est dominus omnibus invocantibus eum, omnibus invocantibus*

eum in veritate. War herre ær nær them alle, ther a hanum kalle met sannæn. Monge kalle a gwdh met ræth hiærte oc folkommæn hwgh, them ær war herræ nær met syn nadhe, fforthy ath the kalle a hanum met sannæn. Monge eræ oc the, ath ee mædhen thee mwge wel, och the æræ ryge och helbregde, tha kommer them ey gwd i hwgh oc ey kwnnæ hanwm ther thak fore oc willie ey saa meghet gøræ ath kome en tidh a dagh til thee hælge kyrkæ ath thakkæ gwdh for syne nade æller a theres knæ falle och bidæ theres bønær til gwdh for them til himærigs. Æn nar them trængær, tha kalle the a gwdh, oc tha wil gwd them ey høræ, ffor thy ath the kalle ey wppa hanum met sannæn, oc mædhen the wæl mottæ, tha wilde the hanum ey wide. Them komer ey i hwg, hwath scriffthen sighær: In die malorum ne immemor sis bonorum, et in die bonorum ne immemor sis malorum. Aa then dagh tw hawer onth, lath tik tha thyne gode dage i hwg kome. Ffor tw nogræ plage oc nøghet onth for thyne syndher skyldh, tha sæth tith hop til war herræ och lath tig i hwg kome thet gode, ther tw hawer ferræ haffth aff hanum, ællær thet gode, tw scalth æn faa i himmærige, oc wonhopes ey aff thy aligewel, ath tw haffwer plage fanget. Oc then dagh ther tw hawer goth, tha lath tig thyne onde dage i hwg kome, sa ath then dag tw moth bæsth, tha tiæne gwd bæsth, oc lath tik dag i hwgh kome, hwræ ilth tw moth æn faa ælles hær ællær oc i hælwide for thyne synder, oc ræth tig hær oc skynde tig til wors herræs nade.

Tha wy æræ skyldæ wyt diæffwælæn, tha scwille wy os skynde til war herræ oc offræ ther worth offær, sa som thee thre koninge giorde. The offræde gwl, røgelsæ oc mirram, saa scwille oc wy gøræ.

Gwl betegnær alle koninge koninge, betegner war herræ Ihesum Christum, som aff jomfrw Maria war fødth. Mirra betegner, ath han war dødælichæ man for waræ skyld. Røgelse betegner, ath han war sandher gwd alsommegthesthæ.

Thesse thre scwlle wy offræ war herræ aff warth hiærthæ. Wy scwlle oc anderlwnd offræ war herræ thettæ offær.

Man gør thet met mirra, ath dæth keth fwlnær ey, oc ey gangær ther madkæ wdy. Thet dædæ keth betegner syndwg mæns hwg oc hans hiærthæ, som ær fwth wardhet aff dædæligh syndh, oc madkæ æræ gangne in, som tegner wrange thænkæ. Tha scal han offræ gwdh alsommegetastæ, wm han wil wænde sig til hanum, fførsth mirram, ffor thy ath mirra betegner hiærthæ angær oc ræth scriffthæmaal, ther han scal sith hiærthe met rense. Ther næsth scal han offræ røgælsæ, ffor thy ath røgælsæ betegnes met ræth bœon. Ther aff sigher prophetæn: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo*. Sa styræs myn bœon herræ, sa som røgælse, ther man thændhær, gar goth dœn oc lwkth aff. Sa gar ræth mæns bœon foræ war herræ, som aff godhæ hiærthæ oc reen hwgh.

Ther næst scal man offræ gwl, ffor thy ath gwl betegner kærligheth. Sa som Gregorius sigher: *Sicut enim aurum ceteris metallis prævalet sic inter ceteras virtutes caritas præcellit*. Sa som gwl ær bædre malm æn noghær annær malm, sa ær kærligheth ywer alle dydhær. Oc scwlle wy for thy war herræ offræ førsth ræth scriffthæmal for waræ syndhær oc ther næsth rætwysæ bœon aff rætte hwgh oc kærlighet til gwdh oc til war jencristæn.

Gøræ wy saa, tha offræ wy war herræ mirram, røgilse oc gwl.

War herræ han tedhes oc a thennæ dagh met annæth jerntegnæ. Ther han halfde waræth man i jordrigæ try aar oc trætdwgh oc sa meget til som fra jwle dagh oc til thennæ dagh, tha kom han til Jordans flodh, ther som sanctus Johannes baptista war, oc loth sigh ther dœpe. Then tidh han dœpther war, tha opnædhæs hymælyn, tha hœrdhæs hans hælge fadhers rœsth i hymærighe, tha kom then hælge andh i dwe lige och sætthæs wppa hanum. War herræ loth sig dœpe for war skyldh oc ey for syne, ffor thy han wordh man ffor wdhen alle dædælige smitthe,

oc ther fore thørfte han ey dop wedhær, wdhæn han hæl-gæde war dop met sith dop oc gaff os the nade, ath, saa som hymælæn opnedhes ywer hanum, thaghen han war dæpther, sa ær oc hymælæn os opyn foræ, thaghen wy æræ i wars herræs naffn dæpthe, ther færræ war lwkthær fore ware forældherne syndher. Oc sa som then helge faders røsth i himeryge wognedhe, ath Ihesus Christus ær sandher gwz søn, sa scwlle wy wyde, ath then tydh wy ære dæpte i hans dop, tha æræ wy wars herræs børn, oc sa som then hælige andh sættes wppa hanum, sa scwlle wy wyde, ath tha wy æræ dæpte, tha giffs os then hælge andhz nadhe oc afflønß aff alle ware syndher.

Nw ær thet radh, ath wy geme war cristnedhom oc løkkom ey himerig for os met ware syndhær, ther war herræ opnede for os met syn doop, wdhen hawom hældher oc hedre gwdh for syn hælge nade, som han hawer with os giorth, ffor thy ath wy ware diæffwelsæns børn ffor ware syndher, til thes ther war herræ giorde

[Ender her brat].
